

GARSO K MOKYMAS

Informacija tėvams

Garsų tarimo mokymas vyksta tam tikru nuoseklumu. Iš pradžių vaikas mokomas taisyklingai ištarti atskirą garsą, vėliau garsas įtvirtinamas skiemenyse, žodžiuose ir sakiniuose. Paskutinis etapas – įtvirtinti garsą kasdienėje kalboje ir išmokyti jį atskirti nuo panašiai skambančių garsų. Svarbu lavinti ir foneminę vaiko klausą, t. y. gebėjimą išgirsti nurodytą garsą skiemenyse, žodžiuose ir sakiniuose.

Garso K tarimas

Tariant kietąjį priebalsį **k**, lūpos pasyvios, burna truputį pravira, liežuvis stataus kalnelio formos. Užpakalinė liežuvio nugarėlės dalis prispaudžiama prie minkštojo gomurio priešakinio pakraščio ir susidaro uždaruma, kurią išsprogdina oras atėjęs iš plaučių. Tariant minkštąjį priebalsį **k'**, liežuvio nugarėlės vidurinė dalis prisispaudžia prie kietojo gomurio ir sudaro su juo uždarumą. Liežuvio galiukas pasistumia į priekį ir liečia apatinius dantis. Tariant kietąjį ir minkštąjį garsus **g, g'**, artikuliacija ta pati, kaip tariant **k, k'**, tik virpa balso stygos ir girdisi kiek silpnesnis sprogdymas.

Parengiamieji pratimai

1. Iškišamas ilgas liežuvis ir įtraukiamas giliai į burnos ertmę.
2. Liežuvio galiuką įrėmus į dantis, jo šaknis pakeliama prie kietojo gomurio.
3. Kvėpuojama pro nosį, plačiai išsižiojus (tuo metu liežuvio nugarėlė būna kaip tik garsų **k, g** vietoje).
4. Tariant skiemenis **ta ta ta ta** zonu ar pirštu liežuvis stumiamas tolyn, prie minkštojo gomurio. Iš pradžių pasigirsta **tia tia tia**, dar toliau stumiant – **kia kia kia** ir pagaliau – **ka ka ka**.

Garso K įtvirtinimas skiemenyse

Kai vaikas išmoksta taisyklingai ištarti garsą **k**, pereiname prie jo mokymo skiemenyse.

➤ ka ko ku kū	➤ ko kū ka ku	➤ ak ok uk yk	➤ ak uk ok yk
➤ aka oko uku ūkū	➤ oko ūkū aka uku	➤ ek ėk ik uok	➤ ek ik ėk uok
➤ ke kė ki ky	➤ ki kė ke ky	➤ ek-ėk ik-yk	➤ ek-ėk, ik-yk
➤ kai kau kuo kui	➤ ke kie kiau kiuo	➤ ak-ok uk-uok	➤ uk-ūk ok-uok

Garso K įtvirtinimas žodžiuose

Jei vaikas lengvai ištaria garsą **s** skiemenyse, pereikite prie žodžių mokymosi. Pabrėžkite tariamą garsą **k**, stebėkite liežuvio padėtį. Paaiškinkite nežinomų žodžių reikšmes.

Ka-	Kabo, kala, kaminas, kalvis, kalnas, karvė, kalba, kava, kakava, kabina, kaladė, kačiukas, kapitonas, morka, ranka, lanka, tvarka, muzikantas, šarka, laka, renka, seka šneka, vokas, sakalas, juokas, baravykas, pasaka, ridikas...
Ko-	Koja, koks, košė, kotas, kopia, kovas, kojine, kopėčios, kankorėžis, kolona, kometa, komanda, kopūstas, rankovė, dėkoja, linko, vilko, slinko, šukos, sukosi...

Ku-, kū-	Kubas, kuria, kurkia, kurmis, kulnas, kurapka, kuprinė, kulka, kultūra, vaikučiai, šakutė, kūnas, kūrė, lakūnas, Jokūbas, sukulė...
Kai-	Kaimas, kailis, kaina, kaip, keičia, kairė, kaimynas, vaikai, vilkai, anūkai, berniukai...
Kau-	Kaulas, kaupia, kaukia, kauburys, pakaustė, sakau...
Kuo-	Kuolas, kuodas, kukuoja, kuokštas, kuosa, šukuoja, burkuoja...
Kui-	Kuinas, pirmokui, mažiukui, paskui, kuičia...
Ak-	Aklas aktorius, akmuo, aktyvus, aksomas, akrobatas, naktis, nakvoja...
Ok-, uok-	Šok, galvok, kartok, dainuok, važiuok, paduok...
Ek-, êk-	Ekranas, sekmadienis, sėkla, lėktuvas...
Yk-	Mokykla, lesykla, skaitykla...

Minkštojo K' įtvirtinimas žodžiuose

Ke-	Kepa, kelia, kelias, kepalas, kepina, kelnės, kefyras, keleivis, kelionė, kepurė, kepėjos, kengūra, kempinė, zuikelis, miškėlis, riekelė, iškepė...
Kia-	Lekia, laukia, rėkia, šaukia, peikia, verkia, plaukia...
Kė-	Kėlė, kėdė, varškė, lenkė, riekė, draskė, šakės, šukės, juokėsi...
Ki-	Kinas, kibiras, kibo, kibiras, kiškis, kilpa, kinko, kirvis, kilimas, kirpykla, vaikas, laukinis, pakinkė, susikibo, meškinas, šokis, raudonikis...
Ky-	Kyla, kyšulys, lokys, lankytojas...
Kio-, kiu-	Kokio, lokio, sukioja, rankioja, kiurkso, kiškiukai...
Kei-, kie-	Keitė, keistas, juokeisi, kiemas, kietas, kielė, kieno, kiekvienas, kiškiena, penkiese...
Kiau-	Kiaunė, kiauras, kiaulė, kiaušinis, verkiau, juokiausiu...

Garso K įtvirtinimas sakiniuose

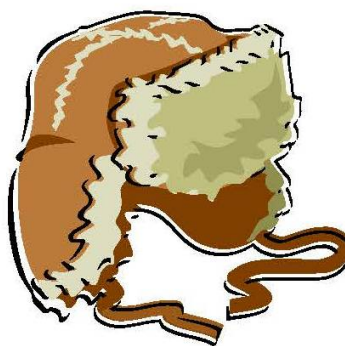
Kaimynė rauna morkas.
 Per mišką slenka alkanas vilkas
 Kazytė šukuojasi plaukus.
 Senelis seka anūkui pasaką.
 Dėdė Jokūbas – puikus lakūnas.
 Vincukas lanko mokyklą.
 Katinas įslinko į kamara.
 Pilnas miškas baravykų.
 Į karnavalą einame su kaukėmis.
 Katė laka pieną.
 Bijosi kaip kurmis kelio.
 Voverė šokuoja nuo šakos ant šakos.
 Mano brolis puikiai mokosi.

Miške radome kelmų.
 Kęstutis lekia į kiną.
 Mama iškepė varškėčių.
 Šeimininkė pjausto ridikėlius.
 Prie keptų bulvių tinka kefyras.
 Roma pasiuvo meškiukui kelnes.
 Zuikis nori morkų.
 Sesutė lanko šokių būrelį.
 Zuikiai pasislėpė tarp tankių šakų.
 Sibiro miškuose gyvena lokiai.
 Vakare senelė paseks pasakėlę.
 Laišką įkišau į voką.
 Meška, barsukas ir vilkas yra miško žvėrys.

Katytė

- Kur buvai, katele?
- Kamarėlėj.
- Ką veikei?
- Pienelį lakiau.
- Ar man palikai?
- Palikau,
- Kai šokau pro langelį,
- Išliejau pienelį.
- A škac, a škac, a škac !

Lietuvių liaudies tautosaka

Greitakalbės

Kalvis Kalvaitis kala kalvėj kaltą ant priekalo.

Ku kū! Ku kū!
Ku kū! Ku kū!
Tarp kieliukų,
Kikiliukų...
Ku kū kukt!
Ku kū kukt!
Kam kukuot,
Kam lizdą sukt.

Parengta pagal:

Andrijanova A., Vilkienė S. Garsų tarimas. Kaunas (1990)